

Concordiae niet aan te nemen, maar een oecumenisch concilie van alle evangelischen te doen saamkomen ten einde de eenheid der Kerk te bewaren, en die hen dreef om in hun Harmonia Confessionum niet alleen de Gereformeerde maar ook de oud-Luthersche symbolen op te nemen, teneinde den consensus catholicus te doen uitkomen, dien de Lutheranen wilden verbreken door in hun Formula Concordiae hun valsche dogma van de ubiquiteit kerkelijk vast te stellen en de Calvinisten als ketters te verdoemen. Maar al was nadat de Formula Concordiae door de Luthersche Vorsten en Kerken trots deze smeekbede als symbool was aangenomen, de breuke ook met de Luthersche Kerk onherstelbaar geworden, de Gereformeerde Kerken bleven toch de Luthersche Kerken als zusterkerken erkennen en de Fransche Kerken lieten de Lutheranen, die in Frankrijk woonden, toe aan het Avondmaal en vergunden hun om hun kinderen bij ons te laten doopen. De broederhand is door ons nooit geweigerd, maar door hen. Maar al kon, zoolang de scheidsmuur van deze Formula Concordiae bleef bestaan, aan een saamkomen in een oecumenisch concilie met hen niet gedacht worden, waarom de Synode van Dordt op dien voorslag haar gedaan, ook niet kon ingaan, deze Synode zelf was toch het bewijs, waar het alle Gereformeerde Kerken saambracht ook de Engelsche Episcopalsche Kerk met haar bisschop, hoe hier naar de eenheid der Kerk werd getracht. Het is op die les der historie, dat ik in mijn afscheidscollege heb willen wijzen, al heb ik daarbij niet verheeld, tot waarschuwend voorbeeld, hoe deze liefde tot de eenheid der Kerk ook ernstige gevaren kan meebrengen, wanneer de waarheid daaraan ten offer zou worden gebracht. Zoo moge dan dit laatste woord, dat ik op mijn college sprak, onze Kerken ingaan om onder Gods zegen mee te werken, dat dit echt Katholieke standpunt door Calvijn ons geleerd, nooit door ons worde prijs gegeven.

Bloemendaal, 1 Juli 1937.